

Argumenteren en Overtuigen

College 6: Drogredenen II

M. van Nieuwenhuizen

Universiteit
Leiden

Vandaag

- Discussieregels & drogredenen
- Opdrachten
- Vragen over tentamen
- Quizje drogredenen
- (Volgende week: geen college, zaal is wel geboekt!)

Argumentatie

Inleiding in het analyseren,
beoordelen en houden
van betogen

 Noordhoff

F.H. van Eemeren & A.F. Snoeck Henkemans

6^e druk

Tien discussieregels

- Vrijheidsregel
- Verdedigingsplichtregel
- Standpuntregel
- Relevantieregel
- Verzwegen-argumentregel
- Uitgangspuntregel
- Geldigheidsregel
- Argumentatieschemaregel
+ kritische vragen!
- Afsluitingsregel
- Taalgebruiksregel

FOKKE & SUKKE

HEBBEN DEZE TRUC VAN DE AMERIKANEN

DAT KUNT U NU WEL
BEWEREN, MIJNHEER
BROUWERS...

...MAAR WIJ WILLEN
BEWIJZEN ZIEN VAN
DAT U NIET HEBT AF-
GELUISTERD!!!

VERSCHUIVEN VAN DE BEWIJSLAST

Discussieregels

Verdedigingsplichtregel:

Wie een standpunt naar voren brengt, mag niet weigeren dit standpunt desgevraagd te verdedigen.

Niet-gemengd enkelvoudig geschil

P: Leiden heeft de beste universiteit.

A: Is dat zo?

Protagonist (+p) heeft bewijslast, antagonist (?p) niet.

Gemengd enkelvoudig geschil

P: Leiden heeft de beste universiteit.

A: Daar ben ik het niet mee eens.

*Beide partijen hebben bewijslast: protagonist (+p) en antagonist (-p)
NB beide zijn antagonist van elkaars standpunt*

Drogredenen

P: Leiden heeft de beste universiteit.

A: Is dat zo?

P: Natuurlijk! Noem maar eens één reden waarom dat niet zo zou zijn.

VERSCHUIVEN VAN DE BEWIJSLAST

Woningcrisis schreeuwt om daadkracht kabinet

Voor starters is het ondoenlijk een betaalbaar huis te vinden. De minister voor Wonen heeft middelen daar iets aan te doen, betoogt Rob Mulder.

Rob Mulder 28 januari 2020, 17:22

Via een inpassingsplan kan het Rijk woningbouwlocaties aanwijzen als gemeenten en provincies daar zelf onvoldoende in slagen. Ook kunnen voorwaarden worden gesteld aan het type woningen, denk aan eengezinswoningen in plaats van appartementen en aan kleine woningen die geschikt zijn voor starters. Voor een inpassingsplan is het nodig dat een nationaal belang op het spel staat. Tot nu toe gaat het bijvoorbeeld om voldoende nationale vuilnisstortcapaciteit of om de inpassing van een snelweg. **Het behoeft geen betoog** dat het realiseren van voldoende woningen voor een groeiende bevolking een minstens

Discussieregels

Verdedigingsplichtregel:

Wie een standpunt naar voren brengt, mag niet weigeren dit standpunt desgevraagd te verdedigen.

- **Verschuiven van de bewijslast** (door protagonist naar antagonist)
- **Ontduiken van de bewijslast** (door protagonist)
  - Standpunt als vanzelfsprekend presenteren ('Het spreekt voor zich dat...')
  - Persoonlijk instaan voor de juistheid van het standpunt ('Neem maar van mij aan...')
  - Standpunt immuniseren voor kritiek ('Van nature zijn mannen...')

FOKKE & SUKKE

GAAT HET OOK OM DE PERSOON

MIJNHEER
BOS.

WAS U OP SCHOOL
OOK AL EEN KLIKSPAAN?

MEERVOUDIGE VRAAG

Discussieregels

Uitgangspuntregel:

De partijen mogen iets niet ten onrechte als een gemeenschappelijk uitgangspunt presenteren of ten onrechte ontkennen dat iets een gemeenschappelijk uitgangspunt is.

- **Propositie in twijfel trekken die tot gemeenschappelijke uitgangspunten behoort** (door antagonist)
- **Propositie ten onrechte als gemeenschappelijk uitgangspunt behandelen** (door protagonist)
  - Presuppositiedrogreden (presupposities bij een bewering)
    - Meervoudige vraag (presupposities bij een vraag)
  - Cirkelredenering / petitio principii

Drogredenen

‘Heb je ooit je partner geslagen?’

‘Ja’

‘Ben je al gestopt met het slaan van je partner?’

Presuppositie:

Je hebt ooit je partner geslagen.

Kun je een discussiecontext verzinnen waarin een meervoudige vraag wel redelijk is?

Drogredenen

‘De illuminati proberen ondergronds de macht over te nemen. Het feit dat je daar niets over hoort, bevestigt dit.’

circular reasoning works

CIRKELREDENERING / PETITIO PRINCIPII

Drogredenen

Opdracht 2 [8]

Het mes van verplichte identificatie snijdt aan twee kanten bot. We spelen enerzijds criminelen en terroristen in de kaart, anderzijds geeft het de overheid een excuus om niets aan onze daadwerkelijke veiligheid te doen, en dit soort extra controles zet natuurlijk nog meer druk op ons onderbetaalde en al overwerkte politieapparaat.

Drogredenen

Opdracht 2 [8]

Het mes van verplichte identificatie snijdt aan twee kanten bot. We spelen enerzijds criminelen en terroristen in de kaart, anderzijds geeft het de overheid een excuus om niets aan onze daadwerkelijke veiligheid te doen, en dit soort extra controles zet natuurlijk nog meer druk **op ons onderbetaalde en al overwerkte politieapparaat.**

PRESUPPOSITIEDROGREDEN

Drogredenen

Opdracht 2 [8]

Het mes van verplichte identificatie snijdt aan twee kanten bot. We spelen enerzijds criminelen en terroristen in de kaart, anderzijds geeft het de overheid een excuus om niets aan onze daadwerkelijke veiligheid te doen, en dit soort extra controles zet **natuurlijk** nog meer druk **op ons onderbetaalde en al overwerkte politieapparaat.**

PRESUPPOSITIEDROGREDEN

OOK: ONTDEUKEN VAN DE BEWIJSLAST!

Drogredenen

‘Het voetbalteam is goed, want alle spelers zijn heel goede voetballers.’

COMPOSITIEDROGREDE

Discussieregels

Geldigheidsregel

Redeneringen die in de argumentatie als logisch geldig worden voorgesteld mogen geen logische fouten bevatten.

- **Ontkenning van het antecedent** (als p, dan q; niet p, dus niet q)
- **Bevestiging van de consequent** (als p, dan q; q, dus p)
- **Divisiedrogreden**
- **Compositiedrogreden**

Drogredenen

‘Van der Weijden waarschuwde voor het simplisme van Armstrong, een uitspraak die veel aandacht kreeg. “Armstrong zegt dat positief denken en veel sporten je kan redden. Daar ben ik het niet mee eens”, zo wordt de Nederlander geciteerd in *The Daily Telegraph*. “Ik denk zelfs dat het gevaarlijk is, want je impliceert daarmee dat als je niet altijd positief denkt, je zal verliezen.”’

Drogredenen

‘Van der Weijden waarschuwde voor het simplisme van Armstrong, een uitspraak die veel aandacht kreeg. “Armstrong zegt dat positief denken en veel sporten je kan redden. Daar ben ik het niet mee eens”, zo wordt de Nederlander geciteerd in *The Daily Telegraph*. “Ik denk zelfs dat het gevaarlijk is, want je impliceert daarmee dat als je niet altijd positief denkt, je zal verliezen.”’

Als p, dan q; (als je positief denkt (en veel sport), kun je je leven redden)

Niet p; (als je niet altijd positief denkt)
Dus niet q. (dan zul je (je leven) verliezen)

ONTKENNING VAN DE ANTECEDENT

Drogredenen

- Vader: Kijk, daar zijn 2 kraanvogels, die vliegen naar het noorden. Het wordt lente.
- Zoon: Dat zijn gewoon reigers, pa en ze vliegen naar het westen.
- Vader: Toch wordt het lente!

PROTAGONISMEDROGREDE

Discussieregels

Afsluitingsregel

1) Een onvoldoende verdediging van een standpunt mag niet leiden tot het handhaven van dit standpunt en 2) een voldoende verdediging van een standpunt mag niet leiden tot het handhaven van twijfel aan het standpunt.

- **Protagonismedrogreden** (standpunt handhaven dat onvoldoende verdedigd is)
- **Antagonismedrogreden** (twijfel handhaven bij een standpunt dat afdoende verdedigd is)
- **Argumentum ad ignorantiam** (iets is waar, wanneer de verdediging van het tegenovergestelde standpunt is mislukt)
- **Vals dilemma** (p of q ; niet p , dus q / niet q , dus p).

Drogredenen

‘Bij hardlopen werkt een warming-up gewoon niet.
Het is namelijk nog nooit bewezen dat dat de prestaties
bevordert.’

AD IGNORANTIAM

Drogredenen

JA21
@JuisteAntwoord

"Geen windturbines, maar woningen!" [@Michielfisc](#), lijsttrekker
[@JA21Utrecht](#)

8:53 PM · Dec 19, 2022 · **3,580** Views

3 Retweets **24** Likes

Jan Paternotte
@jpaternotte

Bij het NOS slotdebat mogen mensen die kwamen kijken nu niet naar buiten omdat Farmers Defence Force het provinciehuis blokkeert.

Ze maken nog eens duidelijk waar het morgen om gaat. Vooruit: stikstof en klimaat aanpakken met duurzame toekomst voor boeren. Of een blokkade. Stem!

10:38 PM · Mar 14, 2023 · **88.7K** Views

<https://www.youtube.com/watch?v=-23kmhc3P8U>

VALS DILEMMA

Discussieregels

Taalgebruiksregel

Het taalgebruik in de discussie mag geen inconsistenties bevatten of onvoldoende duidelijk of verwarrend meerduidig zijn en het mag niet slordig of opzettelijk verkeerd worden geïnterpreteerd.

- **Logische inconsistentie**
- **Pragmatische inconsistentie**
- **Onduidelijkheidsdrogreden**
- **Ambigüiteitsdrogreden**

Drogredenen

‘Ik breng je wel even met de auto.’

En

‘Ik kan niet autorijden.’

PRAGMATISCHE INCONSISTENTIE

Drogredenen

‘Ik kan autorijden.’
En
‘Ik kan niet autorijden.’

LOGISCHE INCONSISTENTIE

Drogredenen

‘Enige honden hebben pluizige oren. Mijn hond heeft pluizige oren, dus mijn hond is een enige hond.’

AMBIGUÏTEITSDROGREDEN

Drogredenen

Vergelijk:

(A) 'Je kunt niet zomaar tegen ons contract ingaan, want dan zal ik er persoonlijk voor zorgen dat niemand meer zaken met je zal doen.'

(B) 'Ik zou niet zomaar tegen ons contract ingaan, want dan kan ik niet meer garanderen dat iemand ooit nog zaken met je zal doen.'

(A&B) AD BACULUM

(B) ONDUIDELIJKHEIDSDROGREDEN

Opdrachten

Bespreek in twee- of drietallen je antwoorden bij 7, 8, 9, 10, 12 & 16 van 8.1

Opdrachten

Bespreek in twee- of drietallen je antwoorden bij 7, 8, 9, 10, 12 & 16 van 8.1

8.1

7. Cirkelredenering.
8. Meervoudige vraag
9. *Ad consequentiam*
10. Ontduiken van de bewijslast en cirkelredenering (+ protagonismedrogreden, mits goed uitgelegd)
12. Ontkenning van het antecedent (of *ad consequentiam*, afhankelijk van je reconstructie)
16. *Tu quoque* (& verkeerde analogie)

Opdrachten

Syllabus 2

Opdrachten – syllabus 2

1. **Ontduiken van de bewijslast** ('zij zijn nou eenmaal zo')
2. **Hellend vlak** ('of gaan we straks...')
3. **Bevestiging van de consequens** ('De NCRV redeneert...')
4. **Cirkelredenering** ('omdat die vraag niet gesteld is')
5. ***Argumentum ad populum*** ('heel veel mensen')
6. ***Argumentum ad verecundiam*** ('dat kan ik beoordelen, want ik...')
7. (a) **Ontduiken van de bewijslast** ('maar wroeten...')
(b) **pathetische drogreden** ('noodlijdende dieren').
8. (a) **Presuppositiedrogreden** ('onderbetaalde en al overwerkte...')
(b) **Ontduiken bewijslast** ('natuurlijk')
9. (a) **Presuppositiedrogreden** ('kritiekloze', 'alles wat groen is...')
(b) **Ontduiken van bewijslast** ('iedereen die..., iedereen begrijpt dat...')
(c) **Meervoudige vraag** ('waarom stelt de Volkskrant...')
10. (a) **indirecte ad hominem** ('vrijwel alle poëziecritici... eigen poëtica op na houden')
(b) **Ambigüiteitsdrogreden** ('woorden als 'ziel'... Van Dale?')
(c) **Directe persoonlijke aanvallen**, die vaak beargumenteerd zijn en daarom niet per se drogredelijk ('men moet als criticus...', 'open geest', 'vereiste objectiviteit', etc)

Opdrachten – syllabus 2

11. **Verkeerde analogie** (& **onduidelijkheidsdrogreden**: ‘receptor-aanpak’, ‘goede voorgang te boeken’)
12. **Overhaaste generalisatie** (of **compositiedrogreden**)
13. ***Argumentum ad ignorantiam*** (‘niemand had vastgesteld dat...’)
14. **Hellend vlak** of **verkeerde analogie** (afhankelijk van hoe je de argumentatie reconstrueert!!)
15. ***Argumentum ad baculum*** (‘the rest of your life...’)
16. (a) **Hellend vlak** (‘als dit niet mag...’) & **onduidelijkheid** (‘houdt het op’)
(b) **verkeerde vergelijking** (of hellend vlak, afhankelijk van de reconstructie; varkenstallen – showroom voor auto’s)
17. **Overhaaste generalisatie**
18. **Hellend vlak** (of verkeerde vergelijking)
19. (a) **Stroman** (‘D’66: voor een nog hoger eigen risico’)
(b) **Indirecte ad hominem?** (‘hij hoopt om burgemeestertje...’)
(c) **Directe ad hominem.** (‘schepseltje’)
20. ***Argumentum ad consequentiam*** (‘als we dat... wel opdoeken.’)

Vragen over het tentamen

- Dinsdag 26 maart, **10.00 - 12.00**. Zorg dat je op tijd inlogt!
- Digitaal tentamen (thuis). Geen proctoring.
- Je krijgt maximaal 60 minuten voor het tentamen;
- 32 meerkeuzevragen over stof van blok 3; je kunt niet terugklikken naar vorige vragen
- Check of je jezelf hebt ingeschreven voor de tentamens via MyStudyMap!
- Precieze info over Remindo volgt op Brightspace.

Vragen over het tentamen

Quizje! – vraag 1

‘De Nachtwacht is het belangrijkste schilderij van Nederlandse bodem; dat vindt zo’n beetje iedereen wel.’

- A. Cirkelredenering
- B. Argumentum ad populum
- C. Verkeerde analogie
- D. Argumentum ad ignorantiam

Quizje! – vraag 2

‘Ik heb er alles aan gedaan om er een mooi opiniestuk van te maken en nu plaats u het niet, dat kunt u niet maken.’

- A. Argumentum ad baculum
- B. Stroman
- C. Argumentum ad misericordiam
- D. Beroep op ethos

Quizje! – vraag 3

A: 'In Amerika zijn veel schietpartijen. Maar dat land heeft dan ook een grote etnische diversiteit.'

B: 'Dus het is volgens u iets etnisch?'

A: 'Nee, zover zou ik niet willen gaan.'

- A. Loochen van het verzwegen argument
- B. Ontduiken van de bewijslast
- C. Standpunt taboe verklaren
- D. Meervoudige vraag

Quizje! – vraag 4

‘Je kunt er nog zoveel tegenin brengen, maar het staat buiten kijf dat Nederlanders egocentrisch zijn.

- A. Ontduiken van de bewijslast
- B. Verschuiven van de bewijslast
- C. Standpunt taboe verklaren
- D. Standpunt heilig verklaren

Quizje! – vraag 5

‘Dat moet wel een goede serie zijn. Er zitten alleen maar goede acteurs in.’

- A. Divisiedrogreden
- B. Bevestiging van het consequens
- C. Ontkenning van het antecedens
- D. Compositiedrogreden

Quizje! – vraag 6

‘Je kunt het beste energie van de Nederlandse Energiemaatschappij nemen, dat vindt Johan Derksen ook, zei hij gisteren in Vandaag Inside.’

- A. Indirecte ad hominem
- B. Argumentum ad verecundiam
- C. Hellend vlak
- D. Argumentum ad consequentiam

Quizje! – vraag 7

‘Volgens mij is het verstandig om minder lang te douchen; duurzame energie heeft immers de toekomst.’

- A. Ignoratio elenchi
- B. Ethische drogreden
- C. Ontduiken van de bewijslast
- D. Standpunt heilig verklaren

Quizje! – vraag 8

Jasmin: 'Je kunt beter niet dat abonnement nemen, dan zit je er een heel jaar aan vast.'
Vera: 'Hoe kun je dat nu zeggen? Je hebt zelf zo'n abonnement!'

- A. Argumentum ad hominem (direct)
- B. Argumentum ad hominem (indirect)
- C. Argumentum ad hominem (tu quoque)
- D. Argumentum ad hominem (abusive)

Quizje! – vraag 9

‘Accupunctuur werkt echt niet. De helende werking ervan is immers nooit bewezen.’

- A. Argumentum ad ignorantiam
- B. Argumentum ad consequentiam
- C. Pathetische drogreden
- D. Cirkelredenering

Quizje! – vraag 10

‘Wat mij betreft zouden alle Nederlandse musea gratis moeten zijn, want de toegang voor een publieke instelling zou niets moeten kosten.’

- A. Argumentum ad ignorantiam
- B. Argumentum ad consequentiam
- C. Pathetische drogreden
- D. Cirkelredenering

Quizje! – vraag 11

‘Ze kan niet op die maandag jarig zijn, dan zit ik nog in New York!’

- A. Loochenen van het verzwegen argument
- B. Argumentum ad verecundiam
- C. Cirkelredenering
- D. Argumentum ad consequentiam

Quizje! – vraag 12

‘Temperatuurveranderingen veroorzaken hoofdpijn. Nu het immers opeens warmer weer is, heb ik last van migraine.’

- A. Argumentum ad ignorantiam
- B. Argumentum ad consequentiam
- C. Post hoc ergo propter hoc
- D. Argumentum ad baculum

Quizje! – Antwoorden

1. B

2. C

3. A

4. D

5. D

6. B

7. A

8. C

9. A

10. D

11. D

12. C

Overige opdrachten

8.3

1. Ambigüïteitsdrogreden.
2. Ambigüïteitsdrogreden.